

Sik

Sik	
Systematik	
Domän	Eukaryoter Eukaryota
Rike	Djur Animalia
Stam	Ryggsträngsdjur Chordata
Understam	Ryggradsdjur Vertebrata
Överklass	Benfiskar Osteichthyes
Klass	Strålfeniga fiskar Actinopterygii
Ordning	Laxartade fiskar Salmoniformes
Familj	Laxfiskar Salmonidae
Släkte	Sikar <i>Coregonus</i>
Art	Sik <i>C. lavaretus</i>
Vetenskapligt namn	
§ <i>Coregonus lavaretus</i>	
Auktor	Linné, 1758
Hitta fler artiklar om djur med Djurportalen	

Den här artikeln handlar om fiskarten sik. För **sikh**, se den indiska religionen sikhism. För forskningsinstitutet SIK, se Institutet för Livsmedel och Bioteknik.

Sik (*Coregonus sp.* / *Coregonus lavaretus*) är en artgrupp inom siksläktet som förekommer i ett flertal europeiska länder. Typarten, *Coregonus lavaretus*, som på svenska kallas lavaretsik, finns ursprunglig i Danmark och Ryssland och är inplanterad i en rad länder. I Sverige och Finland återfinns sex arter naturligt.

Systematik

Systematiken för artgruppen sikar är komplicerad och är fortfarande inte fullt utredd. I Europa har ett 100-tal arter och underarter beskrivits. Deras olika morfologiska karaktär beror på miljömodifikationer och hybridisering. Hybridisering kan ha förekommit mellan olika taxa under olika postglaciala skeden och kanske till och med ännu tidigare. Hybridisering har också förekommit under de senare två århundraden mellan utplanterade sikar och redan etablerade arter.^[1]

Arter (i urval)

De olika sikarterna har lokalt många varierande namn. Det första artnamnet är det som Naturhistoriska riksmuseet förordar:

- Lavaretsik (*Coregonus lavaretus*)
- Aspsik (*Coregonus pallasii*) - kallas på vissa platser asp, hutchen (Storlögdan) och päll-sellack (Arjeplogområdet).
- Blåsik (*Coregonus megalops*) - även känd som smäling, smärbling, sikling, sil, sill, sellack, skarpsellack, småsellack, rabbox, småsik, ryssing, rössing, rysling, risling, högnosad gråsik, långnosad gråsik, siklöja och löja.
- Planktonsik (*Coregonus nilssonii*) - kallas även gråsellack, djupsik, löja, smärbling och blaiokk eller blajokk samt i Vänern gråsik, grönsik och helgemässik.
- Sandsik (*Coregonus widegreni*) - även känd som valaamsik, skärgårdssik (Hangö), (kust- eller havssik (Norrbotten) kulsik, (Vättern), gertbäckslöja (syftar på en lekplats i Storvindeln), sicksellack, varras-sellack (Storavan), glansfisk, tjerifisk och getjokk.
- Storsik (*Coregonus maxillari*) kallas kring Vänern även blegsik, glomsik, glyssik, och lövsik (de tre första namnen syftar på de stora ögonen och det sista på att siken leker när löven faller).
- Storskallesik (*Coregonus peled*) - kallas även pedelsik.
- Älvsik (*Coregonus maraena*) - även känd som näbbsik, kustsik (söder om Norr- och Västerbotten), bottensik, fetsik, asp (i Vättern), gullspångssik (i Vänern) och sällsjösik (vissa vatten i Jämtland).

I norra finska Lappland används även namnen *reeska* och *rääpys* för de dvärgvarianter av sik som förekommer i sjöarna.

Storlek och utseende

Sikarna har silverfärgade fjäll och gråa fenor. Mellan rygg- och stjärtfenan har den även en fettfena som förekommer hos laxfiskarna. Sikens huvud och mun är liten i förhållande till resten av dess kropp. En liten sik kan påminna om en siklöja. Underkäkens spets skjuter inte fram om överkäken. Tänder förekommer vanligtvis på mellankäksbenen och tungan.

De olika nordiska sikarterna är mycket lika varandra till utseendet och till kroppsformen. För att skilja åt de olika formerna av sik brukar man se på antalet gälträfsänder i den främsta gälbågen. Antalet gälträfsänder varierar mellan 20 och 45 hos de olika sikarterna. Storsiken har i medeltal 19-32 gälträfsänder, sandsiken 17-28, älvsiken 25-31 och den lilla planktonsiken 37-45 gälträfsänder.

De olika sikformernas tillväxthastighet, storlek och livslängd varierar beroende på typ och plats. De största sikarna är älvsiken, som kan bli 60 cm och väga upp till 8 kg, och storsiken, som kan bli 50 cm och väga upp till 8,5 kg. De minsta nordiska sikarna är planktonsiken och blåsiken, som ofta inte blir mer än 10-15 cm och sällan väger mer än 0,5 kg. Det finns dock platser där blåsiken kan bli över 40 cm lång.

Utbredning

Sik är en sötvattenfisk som förekommer i hela Östersjöområdet samt i insjöar i Norden. I Sverige och Finland återfinns sex arter naturligt: aspsik, blåsik, planktonsik, sandsik, storsik och älvsik. Därtill har man i Finland inplanterat storskallesik, som ursprungligen kommer från Sibirien. Siken trivs i rena, kalla och syrerika vatten. Den finns även i bräckt vatten i Bottenhavet, Östersjön och Finska viken.

I många svenska sjöar med finns det två eller flera sikarter (siklöjan oräknad). Det finns tre sikarter i Siljan, i Randsjön, Orten och Västra Vattnan i Ljusnans vattensystem, i Locknesjön i Ljungans vattensystem (där en fjärde art, älvsik, inplanterades 1943-1951), Vojmsjön (i Ångermanälvens system) och Storlaisan (Lais-, Vindel- och Umeälvens system). Fyra arter förekommer i Madkroken, Småland, Gimån (Ljungans vattensystem), Storsjön i Jämtland (där en femte art älvsik, inplanterats), Storvindeln (Vindel- och Umeälvens system) samt i Skalka-Parkijaure (Lule älvs system). Fem arter finns i Vätern (stor-, plankton-, valaam-, blå-, och aspsik) och i Hornavan (samma arter), där en sjätte art, älvsiken, inplanterades på 1940-talet. Sveriges övriga storsjöar har mindre antal sikarter. Vättern har två eller möjligen alltså tre arter (sand- och älvsik samt kanske storsik), Mälaren två (älv- och planktonsik) och Hjälaren en (planktonsik). I Östersjön finns två arter (älv- och valaamsik).

Näring

Som ung äter siken djurplankton. De former som har mindre antal gälräfständer övergår till att äta bottenlevande djur, såsom dagsländelarver, copepoder, vattenloppor, snäckor och musslor vid vuxen ålder. Även mindre fiskar kan duga som föda åt sikarna.

Förökning

Siken blir könsmogen vid omkring 4 till 5 års ålder. Beroende på art och plats leker siken mellan september och februari. Asp- och storsiken leker i älvar, medan sandsiken, som lever i hav, leker vid yttergrund. Älvsiken leker såväl i älvar som sjöar. Leken sker på 0,5 till 6 meters djup, vid områden med sand- eller grusbotten.

Övrigt

Siken är landskapsfisk i Ångermanland samt i Österbotten i Finland. Den är en mycket uppskattad matfisk. Vid fiske brukar man vanligtvis fånga dem med nät, mete eller flugfiske, det svenska sportfiskerekordet är på 5,394 kilo.

Referenser

Noter

[1] Anders Ivarsson (1997) *Sik (Coregonus lavaretus)* (<http://www.fiskbasen.se/sik.html>), Fiskbasen, < www.fiskbase.se (<http://www.fiskbasen.se>)>, läst 2009-07-10

Källor

- Fiskbasen om sik (<http://www.fiskbasen.se/sik.html>)
- FishBase om sik (http://www.fishbase.org/Nomenclature/ScientificNameSearchList.php?crit1_fieldname=SYNONYMS.SynGenus&crit1_fieldtype=CHAR&crit1_operator=EQUAL&crit1_value=Coregonus&crit2_fieldname=SYNONYMS.SynSpecies&crit2_fieldtype=CHAR&crit2_operator=contains&crit2_value=&group=summary&backstep=-2)

Artikelkällor och författare

Sik *Källa:* <http://sv.wikipedia.org/w/index.php?oldid=17102166> *Bidragsgivare:* AHA, Alexmcfire, Andejons, B****n, Dan123, Elinnea, Jukrat, Laxskinn, MoRsE, Natox, Nipisiquit, Nordelch, Paracel63, Piolinfax, Riggwelter, Sannab, Skuolfi, Suf, Thomas Blomberg, Tomas e, Wasell, 10 anonyma redigeringar

Bildkällor, -licenser och -bidragsgivare

Fil:Sik, Iduns kokbok.jpg *Källa:* http://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Fil:Sik,_Iduns_kokbok.jpg *Licens:* Public Domain *Bidragsgivare:* see Iduns kokbok

Licens

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported
[//creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)
